Leto III. TRST, dné 19. novembra 1910. Štv. 45.

Izhaja v Trstu vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravništvo ul. del Lavatoio št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo na milimetre v širokosti na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.
Naročnina za celo leto K 4.—; za pol in četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Razdiralcem in obrekovalcem!

Da je NDO trn v peti mnogim in mnogim, o tem pač ni treba govoriti. Mi bi se začeli križati z desnico in levico šele tedaj, ko bi le-ti „prijatelji“ slovenskega delavstva in slovenske stvari sploh prenehali s svojo roboto, ker sploh ne moremo verjeti, da bi se ti grešniki kedaj poboljšali.

Zato tudi nikakor nočemo izkazati niti „Slovenčevim“ dopisunom niti vsem onim anonimnim obrekovalcem v Trstu, ki se kažejo velikanske junake v temi in ko vedo, da ne bodo naleteli na odpor, toliko časti, da bi jim odgovarjali na dolgo in široko, temveč hočemo le tako mimogrede zabeležiti žalostno dejstvo, da se ti obrekovalci in razdiralci vsega, kar je dobro, rekrutirajo iz onih narodnih vrst, kjer se toliko pridiguje o rodoljubju.

Ti ljudje imajo pred svojimi očmi edini cilj: zanesti razpor v narodne vrste v našem Primorju, ker v svoji peklenski strasti ne morejo dopustiti, da bi se našlo rodoljubje v taboru njihovih političnih nesomišljenikov. V to svrho uporabljajo orožje, ki se je že od nekdaj izkusilo povsod, kjer je šlo proti Slovanom, in danes napadajo svojega nesomišljenika, ki so ga včerajhvalili, da bi ga sprli z drugim iz njegovega tabora in nasprotno, a to vse v slavo nesloge in razdora, kajti ti teminarji žive itak le od ribarjenja v kalnem.

Toda kakor vedno, so se zmotili tudi sedaj. NDO ni danes kapitulirala pred političnim društvom „Edinostjo“, ker o kapitulaciji ne more biti govora tamkaj, kjer ni bilo boja. Novi odbor NDO samo nadaljuje delo starega odbora, po svojih močeh ostvarjajoč društveni program.

Ko se je ustanovila NDO, si je postavila temeljno načelo, da hoče delovati paralelno z ostalimi organiziranimi narodnimi močmi v Trstu in na našem Jugu, težeč vedno za končnim ciljem: emancipacijo od tujstva, nazadnjaštva in gospodarskega robstva celega našega naroda. In kakor kaže že samo ime našega društva — se je NDO poprijela zlasti delovanja v svrho organizacije slovenskega delavskega sveta, da bi tako ustvarila močan faktor v dnevni borbi našega naroda za kruh in luč prosvete. S tem NDO ni nameravala poseči v delokrog političnega društva „Edinosti“, ki ima namen baviti se s čisto političnimi vprašanji, temveč je prevzela kot svojo nalogo le strokovno organizacijo delavstva. Ker je torej stvar taka, je kolizija delovanja nemogoča, ker imate obe omenjeni društvi vsak svoj delokrog, temveč se, ako politično društvo „Edinost“ in NDO vsaka zase opravljate svoje delo, more to delo le medsebojno popolnjevati in se bo popolnjevalo, ako bomo vsi nadahnjeni z iskreno željo, da delamo za stvar.

S tem torej, da se je postavila na narodno podlago, na kateri mora temeljiti vse naše narodno delo nas Slovencev in Hrvatov, je NDO priznala potrebo sloge vseh delavcev na skupnem našem, s trnjem zasajenem narodnem polju. Stem pa seveda ni izključeno tupatam kako nesoglasje v posameznih vprašanjih taktike, kajti dandanes se pač ne more in ne sme nobeden zdravo misleč človek slepo pokoriti volji poedincev in robsko verovati v avtoriteto mojstrov. Srednjeveško verovanje po oni „ipse dixit“ je zamenjeno s svobodno voljo in zdravim razumom poedincev, ki verjamejo ono, o čemer so prepričani. A dokler bo naš splošno gospodarski in strogo politični položaj v Trstu zahteval od vseh rodoljubov, da so složni glede porazdelitve — dolžnosti in narodnih bremen med seboj, se ni bati, da bi nas eventuelno nasprotna mišljenja mogla razdvojiti in spreti med seboj.

Zato pozdravljamo z veseljem vsako diskusijo javnih stvari in smo naravnost hvaležni vsem onim, ki se trudijo, da bi bili vsi sklepi našega političnega vodstva le proizvod vsestranskega pretresa zadevnih vprašanj po oni stari: v ognju se skuša zlato.

Mislimo, da smo stem jasno odgovorili onim zahrbtnikom, ki hočejo na vsak način najti v naših narod, posebno vodilnih krogih, ne morda kako razliko misli glede na dnevna vprašanja taktike, temveč naravnost načelna in kar najsovražnejša nasprotja, ki so nas dovedla do razdora in .... politike, ki je ideal kranjskim mentorjem. Ne, gospoda! Te vaše želje moremo likvidirati edino le s hrvatskim pregovorom: što se babi htilo, to se babi snilo! Mi pa bomo nadaljevali svojo pot v delu za korist delavskega sveta, ne cepeč ga od narodne skupnosti, kamor spada, temveč z vsemi močmi in nesebično ljubeznijo iskrenih prijateljev delavskega stanu delujoč nato, da ga povzdignemo gospodarsko in kulturno, vedno pomneč, da se ne more gojiti ena veja narodnega drevesa stem, da se s sekiro nasekuje njegovo deblo. Mi hočemo torej zdravega in krepkega delavskega stanu, ker hočemo, da bodi krepak in zdrav celi naš narod.

S tem smo z vami, gospodje razdiralci in obrekovalci, gotovi! Slovanskemu delavstvu v Trstu, okolici in na deželi, ki vidi to nedostojno delo, pa priporočamo samo eno: odgovorite onim, ki vpijejo „N. D. O. propada“ moško in dostojno slovenskega delavca, ki je znal odbiti tudi hujše napade nevarnejših sovražnikov: **N. D. O. živi in bo napredovala, ker tako hočemo mi!!**

·· ZVEZA ··
JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Uspehi pasivne resistence pri južni železnici.

Kakor že večkrat poudarjamo, je uprava južne železnice poleg zboljšanj, ki jih je dovolila, prisiljena po pasivni resistenci svojemu osobju, tudi obljubila, da bo dovolila tudi še nadaljna zboljšanja in sicer s 1. novembrom t. l. Pred seboj imamo sedaj te nove poboljške.

Generalno ravnateljstvo, podpisan je menda prvič novi generalni ravnatelj Weeber, razglaša te poboljške v zbirki cirkularjev A št. 44 z dne 29. oktobra tako-le:

„Da izpolni v cirkularju 420 A 1910 podano zagotovilo, da bo v zadnji seji personalne komisije izražene zahteve osobja, ki jih dosedaj še ni rešila, blagohotno preiskala in naznanila osobju meritorično rešitev najpozneje do 1. novembra t. l., se je uprava temeljito bavila s temi zahtevami in objavlja kot uspeh tozadevnih posvetovanj sledeče:

I. Zvišanje stanarine.

Z dnem 1. januaria 1911 se uvrste v višjo stanarinsko stopnjo sledeče postaje in sicer iz IV. v III.: Payerbach-Reichenau, Wolfsbergkogel, Semmering; iz V. v IV: Langenwang, Kriglach, Mitterdorf Wartberg-Mürzthal, Kindberg, Allerheiligen-Mürzhofen, Marein, Kapfenberg, Frohnleiten, Zidanmost, Krivavrba, Innichen, Niederdorf.

II. Likvidiranje zvišanih stanarin.

Po točki XI. cirkularja 420 A 1910 zvišane stanarine se prvikrat izplačajo dne 31. oktobra 1910; ob istem času se tudi izvrši na podlagi označene točke pripadajoče doplačilo stanarine.

III. Cenitev čuvajnic.

Cenitev čuvajnic se izvede po starinskih določbah, ki so veljavne za društvena stanovanjska poslopja, in z ozirom na krajevne razmere.

Na podlagi te cenitve se določijo stanarinske doklade čuvajev, slug pri blokovih signalih in vzravnjevalcev proge, katerim je nakazano naturalno stanovanje v čuvajnici, in sicer individuelno z ozirom na stanarine, ki odgovarjajo njihovi plačni stopnji, veljavno od 1. januarja 1911, pri čemer pa se dosedanje stanarinske doklade nikakor ne smejo znižati

Na analogen način se ugotove tudi stanarinske doklade za one čuvaje, sluge pri blokovih signalih in vzravnjevalce proge, katerim je nakazano stanovanje izven čuvajnice.

4. Načrt plač pisarniških uradnikov.

Načrt določa tri razrede pisarniških uradnikov, nameščenih z dekretom in sicer: pisarniški asistent (VI. razred) s štirimi plačilnimi stopnjami 1400, 1600, 1800 in 2000 K, z 800 K dunajske stanarine in triletnimi čakalnimi dobami; pisarniški pristav (adjunkt — V. raz.) s tremi plačnimi stopnjami po K 2200, 2400 in 2600, dunajsko stanarino 1000 K ter s čakalnimi dobami 3 let v prvih dveh in 4 let v tretji stopnji; pisarniški oficijal (IV. razred) s tremi plačnimi stopnjami po K 2800, 3000 in 3200 ter 1200 K dunajske stanarine ter čakalnima dobama 4 let. Čakalne dobe veljajo le za brezprikorno službovanje. Izključitev iz rednega napredovanja se more izvršiti šele po zaslišanju disciplinarne (personalne) komisije, in se mora naznaniti dotičniku obenem z naredbo vzrokov in trajanja izključitve. Morebitne večje čakalne dobe se vštejejo pri prvem napredovanju neglede nato, da se je čakalna doba skrajšala vsled kakega drugega povoda, vendar pa se ne sme skrajšati pod eno leto. Pisarniški uradniki ki so pripadali tej kategoriji že 30. septembra 1907, dobe pri napredovanju v plačno stopinjo K 2000.— naslov pisarniškega adjunkta in stanarino za V. plačilni razred.

5. Uradnice.

Za uradnice je določenih 7 plačnih stopenj in sicer 1 stopnja s plačo K 840, dunajsko stanarino 400 in 180 K eksekutivne doklade, ki pa se izplačuje le samostojnim polagateljicam računov v postajni službi in čakalno dobo 2 let; potem 2. stopnja s plačo 960, stanarino 400, doklado 280, čakalno dobo 3 let; 3. stopnja K 1080, 400, 300, 4 leta; 4 stop. 1200, 460, 360, 4 leta; 5. stop. 1320, 560, 360; 6. stop. 1440, 560, 360; 7. stop. 1560, 560, 420. Napredovanje v 6. in 7. stopnjo se izvrši le po kvalifikaciji. Uradnice, ki ne napredujejo v 6. stopnjo, dobe po petletni čakalni dobi v 5. stopnji letno starostno doklado 80 K, ki pa se ne všteje v penzijo.

4. Uvrstitev pisarniških uradnikov oz, poduradnikov v štatut uradnikov.

I Oni pisarniški uradniki in poduradniki, ki dobivajo manjšo plačo od 1600 K in se imenujejo za uradnike statusa II, stopijo z dnevom imenovanja v plačno stopnjo 1600 K s sistemizirano stanarino; čakalna doba, ki je v napredovalnem načrtu za uradnike določena v plačni stopnji 1600 K, se v tem slučaju računa od časa, ki je dotičnik imenovan za uradnika.

II. Pisarniški uradniki in poduradniki, ki so bili od 1. januarja 1908 dalje imenovani za uradnike statusa II s plačo K 1400 in so še danes v družbeni službi, se uvrste, veljavno nazaj od časa njihovega imenovanja za uradnike statusa II. v plačno stopnjo K 1600 in dobe doplačila za ta čas s plačo za januar 1911., odtegnejo se le zneski, ki jih je po štatutu treba plačati v penzijski fond.

Čakalna doba v plačni stopnji K 1600 se šteje v takšnem slučaju od časa imenovanja za uradnika statusa II.

III. Pisarniški uradniki in poduradniki, ki stoje v plačni stopnji s K 1600 ali v kaki višji in so imenovani za uradnike statusa II, ostanejo ob njihovem imenovanju v isti plačni stopnji; za te uradnike velja torej za dotično plačno stopnjo v napredovalnem načrtu za uradnike določena čakalna doba, ki začne s časom imenovanja za uradnike II. statusa, vendar pa za to čakalno dobo tudi vračuna in sicer proporcionalno oni čas, ki ga je prebil dotičnik kot pisarniški uradnik oz. poduradnik v tej plačni stopnji.

(Tabela, ki določa te čakalne dobe, je preobširna, da bi jih priobčili v našem listu, in mislimo, da je to tudi nepotrebno, saj je dotičnikom tabela itak na razpolago v cirkularju).

7. Izpremememba uvrstitvenega načrta za poduradnike in sluge.

Uvrstitev poduradnikov v plačni načrt veljaven s 1. januarjem 1909.

Pisarniški ekspedienti, ki so bili dne 1. januarja 1909 več kot ½ leta v plačni stopnji K 1100, se uvrste s 1. januarjem 1909 v plačno stopnjo K 1200 in napredujejo normalno v plačno stopnjo 1300 K dne 1. julija 1911; oni pa, ki niso bili dne 1. januarja 1909 več kot ½ leta v plačni stopnji K 1100, se uvrste v plačno stopnjo 1200 K s 1. januarjem 1909 in z normalnim napredovanjem v plačno stopnjo 1300 K dne 1. januarja 1912.

Kot pomožni pisarji s pravico svoječasnega imenovanja za pisarniške ekspediente pred 1. oktobrom 1907 v družbeno službo sprejeti, ne v centrali uporabljani uslužbenci, ki so bili nameščeni dne 1. julija 1908 in pozneje, napredujejo normalno v plačno stopnjo 1300 K po plačnem načrtu.

Uvrstitev slug v plačni načrt veljaven s 1. januarjem 1909.

Pisarniški pomočniki, skladiščni pazniki, strojni pazniki in premikalni pazniki, ki so bili dne 1. januarja 1909 dalj kot ½ leta v plačni stopnji K 900, se uvrste s 1. januarjem 1909 v plačno stopnjo K 1000 in normalno napredujejo v plačno stopnjo K 1100 dne 1. julija 1911; oni pa, ki dne 1. januarja 1909 še niso bili dalj kot pol leta v plačni stopnji K 900, se uvrste v plačno stopnjo K 1000 z dnem 1. januarja 1909, toda z normalnim napredovanjem v plačno stopnjo K 1100 dne 1. januarja 1912,

Pisarniški pomočniki, skladiščni, strojni in premikalni pazniki, nameščeni z novo začetno plačo K 1000 dne 1. julija 1012, nameščeni dne 1. julija 1910, napredujejo normalno dne 1. januarja 1913, nameščeni dne 1. julija 1911 in pozneje pa po plačnem načrtu.

Sluge s sedanjo začetno plačo K 900 (razun pisarniških pomočnikov, skladiščnih, strojnih in premikalnih paznikov), katerim se je začetna plača po plačnem načrtu zvišala na K 1000 ki so bili dne 1. januarja 1909 več kot ½ leta v plačni stopnji K 900, se uvrste z dnem 1. januarja 1909 v plačno stopnjo K 1000 in napredujejo normalno v plačno stopnjo K 1100 dne 1. julija 1911, oni pa, ki dne 1. januarja 1909 še niso bili več kot pol leta v plačni stopnji K 900, se uvrste v plačno stopnjo K 1000 z dnem 1. januarja 1909. a napredujejo normalno v plačno K 1100 dne 1. januarja 1912.

Isti uslužbenci z novo začetno plačo K 1000, ki so bili nameščeni 1. julija 1909 in pozneje, napredujejo normalno v plačno stopnjo K 1100 po plačnem načrtu.

Točka 8. določa izpremembo uvrstitvenega načrta za tiskarje.

9. Začetne mezde pisarjev Začetne mezde z dovoljenjem ravnateljstva sprejetih pisarjev ne morejo biti nižje kakor pa za dotično postajo določene začetne mezde delavcev. Onim pisarjem, ki se pripuste k poduradniškemu izpitu in ga napravijo z dobrim uspehom, se dnevna mezda zviša za 30 vinarjev.

10. Odprava naslova „pomožni pisar“.

Naslov „pomožni pisar“ odpade, Dotični organi se odslej imenujejo „pisarji“.

11. Skrajšanje prvega napredovalnega roka onih slug, ki so bili nameščeni s plačo izpod K 700.—.

Onim slugam, ki so bili svoj čas nameščeni z začetno plačo izpod K 700.—,

se skrajša čakalna doba za prvo napredovanje za 1 leto, ako ne pripadajo kategoriji čuvajev, in se jim ni že na podlagi veljavnih določeb, ne glede na predpis točke VIII. cirk. 420 A 1910, skrajšala čakalna doba za 1 leto, oziroma ako že imajo pravice do takega skrajšanja.

Čakalna doba pa se ne sme skrajšati pod 1 leto.

Ako se to kar ima kdo na dobrem za letos, ne more več upošteti pri prvem napredovanju, se upošteje pri sledečem napredovanju.

12. Likvidacija blagajniških in kalkulacijskih doklad.

Po vzorcu c. kr. državnih železnic kot izgubitnina (Schwundgeld) določene blagajniške in tudi kalkulacijske doklade, ki se uvedejo veljavno s 1. januarjem 1909, se izplačajo, oz. doplačajo dne 30. novembra t. l.

Dosedanje izgubitnine potemtakem v splošnem prenehajo. Od dne 1. januarja 1909 izplačane izgubitnine se dotičnikom poračunajo pri eventuelnem doplačilu blagajniške doklade. Kjer bi pa bile dosedanje izgubitnine ugodnejše za dotične organe kakor pa mora blagajniška doklada, se puste dosedanje izgubitnine v dosedanji izmeri neprikrajšane kot blagajniške doklade, dokler dotičniki opravljajo službo pri dotični blagajni.

13. Uniformski pavšal za uradniške aspirante.

Od 1. januarja 1911 v družbeno službo vstopivši uradniški aspiranti dobe uniformski pavšal v znesku K 330.—, če so napravili brzojavni in prometni izpit in se uporabljajo na mestu, kjer so dolžni stalno nositi uniformo. Znesek se izplača v gotovini 1. onega meseca, ki sledi pridobitvi te pravice. Pod enakimi pogoji veljajo te določbe tudi za one uradnike, ki so bili od 1. januarja 1911 dalje od poduradnikov imenovani za uradnike.

Cirk. 98 A 1906 in 291 A 1907 ne veljajo za tu imenovane uslužbence.

14. Dijete.

Za uradnike se določajo sledeče dijete:

V I. plačilnem razredu, nadinspektor	K 17·—
„ II. „ „ inspektor	„ 15·—
„ III. „ „ nadrevident železniški tajnik, strojni nadkomisar in stavbeni nadkomisar	„ 13·—
„ IV. plačilnem razredu, revident, žel. komisar, strojni komisar, stavbeni komisar	„ 11·—
„ V. plačilnem razredu, adjunkt, žel. koncipist, strojni in stavbeni adjunkt	„ 9·—
„ VI. plačilnem razredu asistent, žel. koncipient, strojni in stavbeni asistent	„ 7·—
Železniški aspiranti in uradnice	„ 6·—

Za čas od 1. novembra do 31. marca določena 10% doklada odpade.

15. Pojednine.

Določbe dostavka VI. in dostavka XIV., oddelek A, 2, 3 in 4 K splošnemu službenemu redu se razveljavljajo.

Določba o pojedninah se v bodoče glasi:

§ 1. Poduradniki in sluge, ki potujejo službeno ali ki se uporabljajo v službenih poslih izven kraja, kjer so nameščeni oziroma izven odkazane jim proge, imajo, če ne pripadejo lokomotivnemu in vlakospremljevalnemu osobju, pravico do pojednine.

§ 2. Pojednina iznaša:

za poduradnike z letno plačo K 2000 in več	K 6.—
„ poduradnike „ „ izpod K 2000	„ 4.40
„ poduradniške aspirante in pomožne poduradnike	„ 4·—
„ sluge z letno plačo K 1100 in več	„ 4·—
„ „ „ „ „ 1000	„ 3·30
„ „ „ „ „ 900 služabniške aspirante in pomožne sluge	„ 3.—

Dosedaj za čas od 1. novembra do 31. marca določena 10% doklada na pojednine odpade.

§ 3. V zadevi pravice poduradnikov in slug do cele in polovične pojednine veljajo določbe, ki veljajo za dijete.

Za 24 urno odsotnost izven kraja nameščenja oz. delokroga se more zaračunati cela dijeta, ravnotako tudi če iznaša službena odsotnost v enem dnevu vsaj 16 ur, ali če je dotičnik prebil noč izven kraja svojega nameščenja, t. j. vsaj 7 ur v času od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj.

Za vožnje s snežnim plugom ali pomožne vožnje, ki se začno pred polnočjo in se končajo po polnoči, gre ne glede na dolgost odsotnosti polna dijeta.

Ako ni povoda za zaračunanje cele dijete, se more zaračunati polovična dijeta, ako je odsotnost trajala vsaj 6 ur; le za izplačilo mezde na progi, vožnje s snežnim plugom ali pomožne vožnje in ako opravlja uradnik službo vlakovodje, se mora že za odsotnost 4 ur zaračunati polovična dijeta. Nočne ure od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj veljajo za vse tu omenjene slučaje za poldrugo uro.

Odsotnost se računa po pravilnem odhodu in resničnem dohodu za potovanje določenega vlaka.)

§ 4. V točki 14 navedene določbe (mi smo jih navedli v predidočem § 3 v oklepaju) veljajo tudi za prožni pavšal prožnih mojstrov in potovalni pavšal brzojavnih in osrednjeogibalniških mojstrov.

§ 5. Posebne določbe, ki obstoje za lokomotivno in vlakospremljevalno osobje, kakor tudi za substitucije prožnih mojstrov ob službe prostih nedeljah, ostanejo tudi nadalje neizpremenjeno v veljavi.

16. Preselitveni pavšali.

Ureditev preselitvenih pavšalov, pri čemer se bo oziralo čim največ mogoče na vse merodajne stvari, se izvrši v kratkem; objavi se stvar še tekom letošnjega leta. —

17. Tantijeme za delavniško in kurilniško osobje.

Za prihranke v delavniški službi se z vračunanjem obstoječe delavniške doklade izplača za leto 1910 delavniška tantijema, katere bo deležno tisto osobje, ki neposredno sodeluje pri dosegi teh prihrankov. Na podlagi iznosov leta 1910 se potem definitivno uredi ta tantiemski sistem.

Ravno tako se uvedejo za kurilnice namesto dosedanjih premij tamtijeme in sicer z ozirom na premije, ki za leto 1910 pripadejo dotičnikom po obstoječem sistemu, šele z letom 1911.

Natančnejše določbe glede na ta tantijemski sistem, pri čemer bo uprava posnemala sistem c. kr. državnih železnic, se objavijo pravočasno.

18. Pavšal za lokomotivne in vozne poskusne vožnje.

Uradniki strojnega ravnateljstva, obratnih inspektoratov, kurilnic in delavnic, potem delavniški in strojni mojstri, ki naj izvrše poskusne in opazovalne vožnje z lokomotivami ali izjemoma z vozovi in nimajo vsled prekratke odsotnosti iz službenega kraja pravice do dijet ali pojednin, dobe za tako vožnjo pavšal K 2·—.

19. Odškodnina za notranjo preiskavo parnih kotlov.

Za vsako ob priliki poostrene (preskušnji pritiska predidoče) preiskave parnih kotlov, (lokomotivnih in stabilnih) v delavnici ali izven nje izvedeno notranjo preiskavo parnega kotla dobi tehnični uradnik odškodnino 10 K, soudeleženi delavniški mojster pa K 8.—

20. Kilometrina strojevodij in kurjačev.

Kilometrina strojevodij in kurjačev se za mesečno delo nad 5000 km, preračunana na kilometre osebnih vlakov, zaračuna poldrugokratno.

21. Doklade prožnih mojstrov za nočne revizije.

Dosedaj na 1 K izmerjena doklada prožnih mojstrov za vsako nočno revizijo se zviša na K 2.—

22. Odškodnina prožnim brzojavnim in osrednje ogibalniniškim mojstrom za izredna nočna dela.

Za čas od 9. ure zvečer pa do 5. ure zjutraj, ako se omenjeno osobje uporablja za službena dela, se mu določa odškodnina 1 K za uro do najvišje izmere 5 K.

23. Odprava „vožnje brez službe.

Vlakospremljevalno osobje, ki se dodaja na progah s padcem, se ne bo več uporabljalo „brez službe“. Tozadevne odredbe se objavijo v posebnem cirkularju.

24. Oprava čuvajev.

Čuvaji za službeni pohod po progi dobe namesto plaščev iz komisnega sukna deževni plašč (pelerina) iz lodna in namesto dolgega zimskega kožuha kratke kožuhe, nadalje nahrbtnike. Za nošnjo orodja (kladiva in vijaških ključev) se uvedejo za te uslužbence priprave za obešenje.

25. Doklade za pohod proge.

Pohajalcem proge se dovoli namesto dosedanje doklade za hrano kot pavšalna odškodnina za težavno prehranitev letna doklada K 120.— ki se izplačuje v mesečnih obrokih po K 10.—.

26. Zvišanje doklade ženskam za zatvorniško službo.

Mesečna zatvorniška doklada za žene čuvajev se zviša za 5 K.

27. Uvedba plačnih listkov za čuvaje progonadzorovalne službe.

Namesto dosedanjih čuvajskih izplačilnih knjižic se uvedejo za čuvajsko osobje progonadzorovalne službe plačni listki.

28. Olajšanje uradniškega izpita.

Da se kandidatom omogoči zadostna orientacija o izpitni tvarini, da se morejo sistematično pripravljati za izpit, se naznani obseg izpitov v posameznih izpitnih predmetih.

29. Ureditev oz. znižanje tarifov v kolodvorskih restavracijah.

Uprava bo skušala, kolikor dopuščajo obstoječe pogodbe s kolodvorskimi restavraterji, doseči obširnejše ugodnosti za osobje. Kontrola v zadevi kvantitete in kvalitete jedil in pijač se bo vršila strogo. Prometno ravnateljstvo bo natančno preiskavalo o konkretnih pritožbah osobja.

30. Dopusti za uradnike statuta II.

Od 1. aprila 1911 naprej veljajo sledeči dopusti:

V prvih treh letih	. . . . .	8 dni,
do končanega 10. službenega leta		14 „
„ „ 15. „ „		21 „
„ „ 20. „ „		24 „
„ „ 25 „ „		28 „
„ „ 30. „ „		32 „
nadalje	. . . . .	35 „

31. Uradne ure v centrali in pri obratnih inšpektoratih.

Od 1. novembra t. l. se poskusno uvedejo v centrali uradne ure od 8. zjutraj do 2. popoludne.

Z istim časom se enotno določijo uradne ure pri obratnih inšpektoratih in sicer od 8. zjutraj do 12. opoludne in od 2. popoludne do 5. zvečer. Z žurnalno službo se zadošča zahtevam eksekutivne službe.

32. Ureditev službenih turnusev.

Splošne odredbe v smislu zahtev, kakor jih je stavilo osobje, sedaj z ozirom na izredno visoke stroške, ki so zvezani stem, ni mogoče izdati. Sedanja službena razdelba se giblje v okvirju oblastvenih predpisov. Splošna šablonska sprememba bi tudi ne bila pravična, ker je službena obremenitev osobja v posameznih službenih mestih popolnoma različna.

Uprava pa bo tamkaj, kjer lokalne razmere ali napornost službe povzročajo prav posebno obremenitev osobja ali bodo povzročale to, od slučaja do slučaja izvedla te razmere upoštevajoč olajšavo turnusa, kolikor se da to združiti s financijelnim položajem družbe. Podlago za te odredbe tvorijo skrbne lokalne poizvedbe, pri katerih se bode seveda tudi po mogočnosti ugodilo konkretnim željam, prihajajočim iz krogov osobja.

Kar zadene službene turnuse čuvajskega osobja v progonadzorovalni službi, so se pa uredili z novo organizacijo progonadzorovalne službe po normali, ki obstoji pri c. kr. državni železnici, s čimer se je ustreglo obljubi cirkularja 385 A 1907, točka III. I 4.

33. Ugotovitev turnusev za lokomotivno in vlakospremljevalno osobje.

Poskrbelo se bo, da se bodo pri ugotovitvi vsakega turnusa zaslišali zaupniki, ki jih v ta namen določi lokomotivno in vlakospremljevalno osobje, in sicer se bo po mogočnosti pozval zastopnik vsakega turnusa.

34. Razpis prostih mest.

Odslej se ne bodo razpisovala cirkularnim potom samo mesta postajnih načelnikov, temveč tudi mesta načelnikov kurilnic in predstojnikov progovzdrževalnih sekcij, nadalje tudi mesta prometnih, transportnih in brzojavnih kontrolorjev ter vozovnih dirigentov in blagajniških revizorjev.

35. Oziri na osebne razmere pri premeščenjih.

Pristojnim službenim mestom se nalaga, da se, kolikor se da to združiti z interesi službe, pri premeščenjih uslužbencev kolikor mogoče ozirajo na njihove želje, nanašajoče se na njihove osebne oziroma rodbinske razmere.

36. Napredovanje uradnic, poduradnikov in slug.

Imenovanja in napredovanja uradnic, poduradnikov in slug ob veljavnih terminih se razglaša potom cirkularja. Načelo, da za uradnice, poduradnike in sluge ne obstoji izredno napredovanje ali imenovanje, ostane v veljavi. Uprava pa si vendar pridržuje pravico, da nagradi izredno službeno delo tudi v imenovanih kategorijah z izrednim napredovanjem ali imenovanjem. Samo ob sebi umevno gre tu le za posamezne izjemne slučaje, o katerih vsakem posameznem bo treba dobiti odločitve generalnega ravnateljstva.

37. Pomnožitev mest delavniških mojstrov.

Uprava bo v onih slučajih, kjer se izkaže potreba, pomnožila s spremenjeno službeno razdelbo število mest delavniških mojstrov.

38. Zgradba čuvališč in nakazilo kuriva.

Čuvališča (Wächterdiensthütten) se bodo gradila tudi nadalje postopno. Za vsako čuvališče ob zatvorniškem mestu, kjer prožni pohajalci ali daleč stanujoči zatvorniški čuvaji popolnoma ali večji del opravljajo svojo službo, se dovoli poleg največje množine kuriva, ki je določeno za kurjavo v zimskem času, še nadaljno, krajevnim razmeram odgovarjajoče število starih pragov, da se tako omogoči tem uslužbencem, ko izvršujejo svojo službo, da si pogrejejo jed, ki jo prineso seboj, si posuše, ako je potreba, svojo obleko i. t. d. i. t. d.

39. Vzdrževalna dela v neposredni bližini prožnih zatvornic.

Zatvorniškim čuvajem progonadzorovalne službe se bodo tudi v bodoče odkazovala taka dela samo v neposredni bližini njihovih službenih mest in tudi samo v tako omejenem obsegu, da se morejo ta dela lahko izvršiti v rednem službenem času v premorih med vlaki.

40. Zbirka cirkularjev A za člane personalne komisije.

Vsak član personalne komisije dobi v bodoče po en izvod zbirke cirkularjev A.

41. Sklicanje personalne komisije, da se posvetuje o vprašanjih splošne narave.

Personalna komisija se skliče najmanj vsako leto enkrat, da se posvetuje o vprašanjih splošne narave, sicer pa se skliče po potrebi.

Te določbe stopijo, kolikor ni v posameznih slučajih naveden poseben rok, v veljavo s **1. januvarjem 1911.**

Dunaj, dne 29. oktobra 1910.

Generalni ravnatelj:

Weeber, l. r.

Danes priobčujemo te določbe brez pripombe v prihodnji številki pa izpregovorimo obširneje o posameznih točkah teh pridobitev. Poudarjamo pa že danes, **da so te pridobitve uspeh pasivne rezistence**, saj je prav to ono, kar je obljubila uprava južne železnice zastopnikom koalicije, da bo izvršila do 1. novembra, oziroma, da bo odgovorila definitivno na tozadevne zahteve koalicije. Pridobilo se je marsikaj in to za vse kategorije uslužbencev južne železnice, in le radovedni smo, koliko teh pridobitev si bodo zopet na zmikaven način prilastili socijalni demokrati. Gotovo bodo trdili, da so to pridobili vse že pred 20. oziroma 15. septembrom, dasiravno je vse to pridobila le koalicija, v kateri je tudi sodelovala Z. J. Ž. So pač navajeni kititi se s tujim perjem! Naj jim bo, saj se itak sami še preveč hitro razkrinkajo!

zjž. — **Tovariš Hochmüller**, ki je ponesrečil pri trčenju vlakov v Rottenmanu, dne 20. sept. t. l., se nahaja sedaj v svrho opazovanja v Gradcu pri zdravniku—specijalistu za živčne bolezni, ker je bolezen postala opasna. Do zdaj sta ga preiskala dva zdravnika v Beljaku (eden na poziv železniškega ravnateljstva), eden iz Celovca

in zdaj specijalist za živčne bolezni skozi dalj časa v Gradcu. Vrhu tega specijalist za ušesne in specijalist za očesne bolezni v Gradcu. Vsi so ga našli kot težko obolelega. Specijalist za živčne bolezni v Gradcu bo dal svoje mnenje šele v nekoliko dneh. Tovariš Hochmüller pravi, da mu je včasih, kakor bi se imel zmešati in posebno, ko se zbudi, ima po spanju hude bolečine v glavi in ne more jasno misliti. Spi malo in nemirno, bolečine ima v vseh živčnih tokih. Ako vstane iz postelje, ali dalj časa sedi, postane ves tog in se udi komaj gibljejo. Posebno hude bolečine ima v stopalih. Vidi se, da so posledice pretresenja mozganov in živcev težke

zjž — **Do kosti se je blamiral** veliki rdeči prerok v ulici Boschetto. V štv. 21. „Železničarja“ namreč čitamo sledečo strahovito samozavestno vest: „Radi predolgega jezika se je dne 28. oktobra t. l. moral **Škrjanec,** dika ZJŽ. zagovarjati pred okrajnim sodiščem v Komnu. Imenoval je namreč na shodu v Nabrežini sodruga **Kopača** lažnjivca, za kar mu je sodnik prisodil **60 K globe, oziroma 7 dni zapora in povrnitev sodnih stroškov v znesku K 128·50.** Ta tragikomični junak ZJŽ. bo morda v bodoče vendar opustil blatenje raznih zaslužnih sodrugov.“— O ti ubogi „zadružni“ sodrug Jože Kopač, kako zelo si se nasolil sam sebe! Kar smiliš se nam, revček! **Na celi stvari namreč ni niti pičice resnice!** Iz te vesti je namreč popolnoma jasen, da misli „Železničar“ z eno „diko ZJŽ. — Škrjancem“ podpredsednika ZJŽ **Ivana** Škerjanca. Toda, o groza za „zaslužnega“ sodruga Kopača! Podpredsednik Z. J. Ž. Ivan Škerjanc namreč ni bil nikdar tožen zaradi tega, češ, da bi bil imenoval „zaslužnega“ sodruga Kopača lažnjivca, tudi ni dobil od sodišča v Komnu nikdar kakega vabila h kaki taki obravnavi, **torej tudi ni mogel biti obsojen.** Sodišče v Komnu je pač menda res sodilo nekega **Josipa** Škrjanca, ki je baje uslužben pri južni železnici v Trstu, ali to pa nikakor ni **Ivan Škerjanc,** podpredsednik Z. J. Ž. Okrajno sodišče v Komnu je dotično razsodbo uradnim potom doposlalo tržaškemu inšpektoratu oziroma progovzdrževalni sekciji, ali ta urad je vrnil dopis okrajnemu sodišču s pripombo, da v njegovem področu ni nameščenega človeka z imenom **Josip Škrjanc.** Iz vsega tega je pač torej razvidno, da se je krvavo blamiral „Železničar“, ko je pisal o „predolgem jeziku“ Škrjanca, dike Z. J Ž., da se je ravno tako nesmrtno blamiral, ko je namigaval, da je bil tov. Škerjanc, podpredsednik Z. J. Ž. obsojen na 60 K globe, oziroma 7 dni zapora in povrnitev sodnih stroškov v znesku K 128·50, in da se je še hujše blamiral „zaslužni“ sodrug Jože Kopač, ki je menda mislil, da toži Ivana Škerjanca, podpredsednika Z. J. Ž., pa je tožil nekega drugega in **mora revček sedaj sam plačati sodne stroške v znesku 128·50 kron.** Mi ga res pomilujemo da si jo je sam sebi tako **zasolil,** kajti K 128·50, to ni o mačje solze, posebno ko z ozirom nato, da blagajne v ulici Boschetto v zadnjem času baje zelo bolehajo na sušici, ni misliti, da bi se ta znesek pokril iz kakih strankinih fondov, temveč bo moral „zaslužni“ s drug Jože Kopač šteti te lepe kronce iz svojega lastnega žepa. Tu pač res nastaja vprašanje, kdo tu igra ulogo „tragikomičnega junaka“, ali „Škrjanec, dika Z. J. Ž.“, ali pa „razen zaslužni sodrug“ — Jože Kopač! „Železničarju“ torej svetujemo, naj v bodoče sam ne ima „predolgega jezika“, kajti vendar je blamaža prehuda, če mu potem nasprotnik tako temeljito lahko stopi nanj, kakor se mu je to zgodilo ob tej priliki. Jožetu Kopaču pa vkljub vsemu njegovemu „zasluženju“ kot sodrugu prav prijateljsko svetujemo, naj v drugič, ko bode zopet koga tožaril, vsaj toliko premisli, da bo vedel, koga naj toži, da ne bo zopet moral sam plačevati tako visokih sodnih stroškov, česar mu v resnici ne privoščimo. Torej, „zaslužni“ sodrug Jože, poboljšaj se vsaj v tem oziru!

zjž – **Pravovarstvo železničarjev socijaldemokratov.** Pod tem naslovom je priobčil „Narodni Delavec“ v svoji 35. številki z dne 2. septembra naravnost nezbopijoč slučaj o pravovarstvu socialnih demokratov, ko je namreč socialna demokracija pustila svojega dolgoletnega člana čuvaja na istrski progi Švaba na cedilu, da je bil obsojen na 4 tedne zapora, ker je očital progovnemu mojstru Mühlbergerju, da je ta falzificiral Švabov podpis in tako vložil prošnjo za Švabovo upokojitev. Švab je brez pravnega zastopnika, dasiravno se je zato obrnil na Kopača, propadel in ker je pozneje zopet prišel h Kopaču, da naj bi ta posredoval zanj, mu je Kopač odgovoril: „Kaj mislite Vi, da se bom jaz zaradi vas pri direkciji **zameril?**“ Švab je nato obrnil hrbet socialnim demokratom in iskal drugod pomoči. Zmagal je nato pri sodišču in progovni mojster je bil obsojen v povrnitev stroškov. Švabovo očitanje je bilo torej upravičeno! — Kakor rečeno je „Narodni Delavec“ priobčil to stvar dne 2. septembra. In glejte te nedolžne ovčice v ulici Boschetto! Cela dva meseca so klanfali odgovor, cela dva meseca so čakali, da odgovore na odkrito besedo v „Nar. Delavcu“. In kako odgovarjajo! S samimi psovkami, kakor nesramnost, perfidnost itd., očitajo, da ZJŽ sprejema notorične sleparje in tatove društvenega denarja itd., na kar sploh ne odgovarjamo, a o stvari sami se pa zvijajo, kakor kača, če stopiš nanje. **Opovrgli niso niti ene naše trditve! Vprašamo le Kopača: zakaj nas pa nisi tožil, Jože, če smo pisali neresnico, ko vendar tako rad rešuješ svojo čast pred sodnijo!? Pisali smo pač resnico in Kopač je lepo molčal, ker se ni upal tožiti!**

zjž. — **Dr. Šolar, le v — šolo!** Pri obravnavi Škerjanc contra Zei je zastopal Škerjanca dr. Mandić, Zei-a pa znani sodrug dr. Šolar. Cela stvar je bila tako zanimiva, da moramo objaviti vsaj par „najboljših“ točk iz obravnave. Sodrug dr. Šolar kot zastopnik sodruga Zeia je nastopal proti svojemu varovancu tako, recimo, „neprijazno“, da bi se bila kmalu sprla pred sodiščem, pustil mu ni govoriti, češ, ako on (Zei) hoče govoriti, bo pa on (dr. Šolar) molčal i. t. d. Videti je bilo ubogemu Zeiu, kako silno ga je veselila ta ljubeznivost njegovega lastnega zagovornika. A prišlo je za sodruga dr.a Šolarja še lepše. Dokazovati je namreč hotel Škerjancu „Gesinnungslumperei“ s tem, češ, ker je prestopil iz socijalno-demokratične strokovne organizacije k Z. J. Ž. No, izpodletelo mu je temeljito, kajti prestop iz ene strokovne organizacije v drugo strokovno organizacijo pač nima prav ničesar opraviti s kako lumparsko spremembo političnega prepričanja, in to še tem manj, ker je strokovna organizacija socijalistov po svojih pravilih strogo strokovna, nepolitična, a Z. J. Ž. ravno tako nepolitična, strogo strokovna, k večjemu da temelji na slovenski narodni podlagi. Slovenca pa se je tov. Škerjanc vedno kazal, zato pa je bil nadaljni „dokaz“, češ, da je bil Škerjanc svoj čas nemški nacijonalec, tako bedasto, da se mu je vse smejalo. Končno je sodnik moral povedati sodrugu dr. Šolarju, da ta velekunštni gospod sodrug niti ne ve, kaj znači beseda „Gesinnungslump“, ako hoče stvar tako nesmiselno dokazovati. Hudo je speklo to gospoda sodruga odvetnika, še bolj pa ga je prijelo, ko ga je tožitelj hitro prijel za besedo in si pridržal pravico, postopati sodnijskim potom proti njemu, ker ga je gospod odvetnik v svoji nepremišljenosti besedno razžalil. Nazadnje si dr. Šolar ni mogel drugače pomagati, kakor da je izjavil, da ni imel dovolj časa, da bi se bil pripravil za razpravo! No, hvala lepa za takega odvetnika! Toženec Zei ga je bil pač res lahko vesel, tožitelj Škerjanec pa menda tudi, ker mu je znatno olajšal pridobitev pravice. Po vsem tem pač ponavljamo začetne naše besede: sodrug dr. Šolar, le v — šolo!

zjž. — **Zahvala.** Podpisani se zahvaljujem najprisrčnejše centrali Z. J. Ž. za podporo v znesku K 7·20, podeljeno mi ob priliki moje bolezni.

Jakob Kuret, delavec
v kurilnici drž. železnice v Trstu

zjž. — **Z državnega kolodvora v Trstu** nam pišejo: Nekateri zagrizenci na našem kolodvoru pa že res dosegajo tak višek nemškonacijonalne ali socijalno-demokratične zagrizenosti, da je pač zadnji čas, da se tem petelinom pošteno poreže greben. Tako je prišel dne 8. t. m neki slovenski delavec vprašat za delo. Vratar Englisch ga tu nahruli, ali zna nemški in italijanski. Ko mu delavec odgovori, da ne zna, mu oblastni vratar kratkomalo pokaže vrata. Tu se pač vse neha. Pa menda vendar še nismo tako daleč, da bi razni Englischi na tak nesramen način kratili našim ljudem možnost zaslužka. No, s tem tičkom se še ob priliki pošteno ogledamo.

zjž. — **Na državnem kolodvoru v Gorici** se je pred kratkim zgodil slučaj, ki kaže, kako daleč vede strankarska zagrizenost. Tu bi bil namreč moral oddati sprevodnik Wischounig, mož, doma nekje iz Koroškega, ki ne zna niti pošteno nemški niti slovenski, pa seveda kar cvili nemške zagrizenosti, službo nekemu Slovencu. Toda tega ni storil, temveč je stvar sporočil dotičniku po nekem drugem, češ, da on, njegova nemškonacijonalna visokost, ne govori s Slovencem! Kaka zagrizenost ga je, kaže tu v tem, da ni hotel niti odgovoriti potniku, ki ga je nagovoril slovenski, češ, da je „Dienstsproch — daitsch“. Ni čudno potem, da se potniki vedno pritožujejo zoper železniško osobje v škodo temu osobju sploh, pri čemer zopet trpe le domačini, dasiravno govore jezik domačega ljudstva, kajti Nemcem se ne zgodi nič, naj napravi še tako nesramnost. — Dosti boljši od tega Wischouniga pa tudi ni vlakovodja Nadrach, tudi Korošec in seveda tudi hud Nemec. Toda o njem pa prihodnjič kaj.

zjž. — **Podružnica ZJŽ — „Kanal“.** V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil v Kanalu shod Z. J. Ž., ki je bil vzlic temu, da se je izbrala za shod primeroma zelo pozna ura, prav dobro obiskan. Na shodu se je razpravljalo pred vsem o žalostnih gospodarskih razmerah železničarjev zlasti glede na vedno neznosnejšo draginjo. Tovariš, ki ga je poslala centrala na shod, nam je pojasnil resolucijo, ki je bila sprejeta na javnem shodu v Trstu dne 5. t. m. Po njegovih pojasnilih se je sprejela ta resolucija z majhnimi dostavki soglasno. Želeti je edino le, da bi ta akcija tudi dosegla svoj vspeh v korist tlačenega železničarstva!

zjž— **Taki so!** Socialni demokrati se pač radi pobahajo, kako velikansko zanimanje kažejo „njihovi“ železničarji za svojo socijalnodemokratično strokovno organizacijo. Da bodo tudi naši člani vedeli, kaki navdušeni organiziranci so ti rdeči železničarji, naj navedemo tu sodbo, ki se je izrekla o njih z gotovo najkompetentnejše strani, izrekel jo je namreč sodrug **Kopač** sam na občnem zboru socialnodemokratične železničarske krajevne skupine I. in jo priobčuje tudi zadnji „Železničar“. Ta imenitna „pohvala“ se glasi tako-le: „Nastala je nekaka mlačnost med železničarji in vse kaže, da so železničarji zaspali in **da so brigajo za organizacijo le takrat, kadar gre za „fliko“.** Ali železničarji ne čutijo vedno naraščajoče draginje? Kaj nam pa pomagajo nalepši uspehi, če ni nikogar, ki bi jih tudi branil, da se jih zopet ne odvzame.... Treba je močne vojske in vojske ni brez vojakov. Nekdaj so od drugod gledali na Trst, sedaj se pa moramo mi na druge ozirati, **ker nas je premajhno število**“ — To naj zadostuje, saj je povedano dovolj jasno, kaki lepi organiziranci so ti toliko hvalisani socialisti. Da, da, Kopač, je pač stara stvar — „**le, kadar se gre za fliko!**“ In še tistih je strahovito malo. Saj je cela skupina imela le K **3879·24** dohodkov, in dasiravno „Železničar“ previdno molči o številu članov skupine, zna pač vsakdo izračunati, da ti dohodki, če se vsi vzamejo kot vplačana članarina brez vstopnine, knjižic in drugih dohodkov, **da je skupina štela največ 250 rednih članov!** Prokleto malo! No, potemtakem res lahko javka Kopač o mlačnosti in zaspanosti svojih sodrugov, katerim je le za flike. Stroškov je imela skupina K 3668.00, prebitka torej v blagajni le K 211·23. Kam je pa šel vendar ves ta denar, ko so izplačali **samo 127 K podpor?** Da, da, centrala! Je pač treba „flik“, da se zaflikajo vedno prazne blagajne! — O občnem zboru skupine II. (državna železnica) prinaša „Železničar“ tudi poročilo, toda to je še skromnejše in previdnejše. Ne pove namreč niti svote denarnega prometa, no, prav nič drugega ne pove, kakor da je skupina skoraj popolnoma propadla in da so napravili le toliko reda, da je bilo mogoče sklicati občni zbor. Je pač res re[…]ščina ob takih razmerah!

zjž. — **Socijalno - demokratičr[…] omika.** Neki tovariš iz Ljubljane na[…] je poslal te dni njemu namenjeno števil[…] „Narodnega Delavca“, ki je raztrgana vs[…] skozi. Ob enem nam piše ta tovariš: „P[…] nas v kurilnici imamo poseben prost[…] kjer se sprejemajo pisma in časopisi. Vs[…] kemu je vhod prost. Neki razredno „z[…] veden“ železničar, član internacijonale [...] je, zagledavši na me naslovljeno števil[…] „Narodnega Delavca“, tako razjezil, da [...] je — kratk malo raztrgal. Brez kome[…]tarja! —

zjž— **In zopet blamaža.** S smo[…] je pač taka, da se drži človeka, ki se [...] prime in ga ne spusti. Velikansko smo[…] je imel Kopač s svojo tožbo proti Šk[…]jancu, in smolo imajo tudi njegovi sodrug[…] Na sestanku v Nabrežini je namreč zna[…] socialist Južnoželezniški strojevodja Z[…] očital tovarišu Ivanu Škerjanc[…] da je **„Gesinnungslump“**. Tov. Škerjanc [...] vložil proti Zeiu tožbo radi žaljenja čas[…] in v torek, dne 15. t. m. se je vršila o[…]ravnava pred okrajnim sodiščem, pri k[…]teri je bil **Zei** obsojen zarad[…] žaljenja časti tov. Škrjanc[…] na **30 K globe, oziroma 30 dni zapora** [...] **povrnitev sodnih stroškov, ki bodo znaša[…] gotovo najmanj 200 K** Zei se baje nam[…]rava pritožiti, toda stvar je pač tako jasn[…] da je pričakovati z vso gotovostjo, da b[…] prizivno sodišče potrdilo razsodbo prveg[…] sodišča. In tako so socialni demokra[…] zopet bogatejši za eno blamažo.

zjž— **Zahvala.** Podpisani se zahv[…]ljujem ZJŽ. za podporo K 10.—, ki se[…] jo dobil v slučaju svoje bolezni.

Valentin Bajc
prožni čuvaj južne železnice
na Opčinah.

Domače vesti.

d. — **Zanimiva obravnava** se j[…] vršila danes dopoludne ob 11. uri pri [...] kr. okrajnem sodišču v Vipavi. Obtožen[…] so namreč po ovadbi šturskega župnik[…] Kromarja tov. dr. Mandić in strokovn[…] tajnik tov. Ekar iz Trsta ter tovariši Bra[…]tusa, Novak in Vadnjal, češ, da so svo[…] čas razbili javni shod, ki ga je sklical[…] „Kmečka Zveza“ v Šturijah pri Ajdovščini da poročata na njem državni poslanec dr. Žitnik in deželni poslanec Perhavec. Izi[…] obravnave nam sedaj, ko pišemo to še n[…]znan, a upamo, da bo dobil denuncijant za svojo ovadbo pošten dolg nos. Župnik Kromar namreč nikakor ni hotel dovoliti kot sklicatelj shoda, da bi se volilo predsedstvo, dasiravno je svoj čas kot sklicatelj shoda sam oznanil s prižnice ta shod kot javen shod in ni omenil, da bi vsaj bil to kak društveni shod, na katerem bi bil potem on imel pravico predsedovati, ne da bi bili zborovalci mogli zahtevati volitev predsednika. Ravno tako ni označil župnik Kromar onega shoda kot društvenega v vabilih, ki jih je razposlal po šturski okolici. In vzlic temu gre potem državnemu pravdništvu doposlati ovadbo, češ, da so omenjeni hoteli preprečiti zborovanje in ne vemo, kaj še vse, ko se je edino le zahtevala volitev predsednika in nič druzega. Zakon v varstvo zborovalne svobode iz leta 1907, na katerega se sklicuje župnik, prav jasno pravi, da na javnih shodih, ki ne spadajo pod določbe društvenega zakona, vodi predsedstvo le toliko časa sklicatelj shoda, dokler zborovalci sami ne izvolijo vodstva shoda. In zborovalci v Šturijah so v ogromni večini (najmanj 400 proti 50) zahtevali za predsednika tov. Ekarja, česar pa župnik ni hotel pripustiti. Kdo je potemtakem kršil zborovalno svobodo, ali zgoraj omenjeni obtoženci, ali župnik Kromar. Kakor rečeno, danes se je vršila obravnava, o kateri poročamo prihodnjič, a rečemo že danes, da ima ta stvar dve strani in da se zna prav čudno zasukati proti ovaditelju samemu. No, bomo videli, kako izteče!

Ob zaključku lista smo dobili naslednjo brzojavko:

VIPAVA. Vsi oproščeni. Župnik Kromar doživel velikansko blamažo.

d— **Patentirani socialist, ki ni proletarec.** Eden glavnih vodij italjanske socialne demokracije v Trstu in „mejni“ govornik v vsaki seji mestnega sveta in

SLOVENSKE ŽENE! Zahtevajte v vseh trgovinah samo pristno - - - **KOLINSKO CIKORIJO** prodaja se v korist nar. društvom iz EDINE slov. tovarne v Ljubljani.

deželnega zbora dr. Puecher, je svečano izjavil, da ni proletarec, temveč — advokat, e niente di più che avocato. Bilo je to pri diskusiji o stavbeni noveli, ko se je s slovenske strani očitalo montagnarjem okoli Puecherja, da zelo greše, ko monopolizirajo vse delo za skupnost za svojo stranko, ker tudi slovenski poslanci zastopajo skupnost, ko branijo interese malih okoličanskih posestnikov, ki so ravno tako proletarci, kakor delavci kake tovarne. Dr. Puecher pravi „duhovito“ nato: **„Ubogi proletarci?! Ali so to proletarci?“** Dr. Rybař: **Gotovo bolj proletarci, kakor pa vi, gospod Puecher!“** — Dr. Puecher: **„Ne pravim, da sem proletarec**, ali branim proletarske interese!“ — Tableau. Kakor da je padla bomba v dvorano, kajti toliko odkritosrčnosti ni mogel pričakovati od dr. Puecherja nihče. Mi radi beležimo to izjavo „del compagno difensore“, da ostane v naših analih, a pri tem naj nam bo dovoljeno, da izrečemo sledeči dve vprašanji. I. Ali ni temeljno načelo historičnega materjalizma, kakor ga je zamislil Marx, da samo materjalni interesi posameznih razredov ljudskih izvljajo politični boj? Ako je temu tako, bi morali biti v delavskem razredu sami čisti proletarci, oziroma proletarske interese bi mogel braniti samo tisti, ki je sam proletarec! — II. Ali pa je treba dopustiti, da dnevni politični boj izzivljajo tudi drugi vzroki, ki niso izključno materjalne narave, a potem je treba pripustiti, da se za delavske interese morejo iskreno zavzeti tudi ljudje, ki ne pripadajo delavskem stanu? — Ako velja prvo, je dr. Puecher zanikal temeljno načelo historičnega materjalizma, ker ni priznal, da ni proletarec, temveč da samo brani interese proletarjata. Iz tega njegovega priznanja pa bi potem logično sledilo, tudi to, da bi dr. Puecher, oziroma njegova stranka morala pripustiti tudi drugim, recimo slovenskim „nesocialističnim“ rodoljubom, da morejo tudi oni braniti interese delavstva in skupnosti: Ako pa velja drugo, potem bi moral iti dr. Puecher še korak naprej in priznati, da brani proletarske interese samo zato, ker je to njemu — v korist. Aut — aut! Kajti ako slovenski „kapoti“ branijo „navidezno“ delavske interese zaradi lastnih koristi, a delavca more nesebično zastopati samo proletarec, ako nadalje dr. Puecher ni proletarec, pa vendar brani delavske interese, potem bi pač po onem zgoraj moralo slediti, da naj bi bil dr. Puecher „difensore“ in „proletarec“, **ker mu to nese!**

d. — **Za uslužbenstvo c. kr. javnih skladišč** se je vršil v nedeljo dopoludne javen shod v dvorani gostilne „pri breskvi“ na Belvederju. Na shodu, katerega se je udeležilo delavstvo in uslužbenstvo c. kr. javnih skladišč vseh strok, se je razpravljalo o vseh to delavstvo in uslužbenstvo zadevajočih perečih dnevnih vprašanjih. Natančnejše ne bomo danes razpravljali o teh stvareh, pač pa moremo izraziti tu naše zadovoljstvo na dejstvu, da sodeluje v tem gibanju delavstvo in uslužbenstvo c. kr. javnih skladišč brez razlike strank. Sestavil se je akcijski odbor, ki vodi celo stvar. Z zadovoljstvom, pravimo, pozdravljamo to dejstvo, in no, saj prav to dejstvo kaže, kako se polagoma morajo uresničiti želje NDO, ki jih je vedno gojila v korist tržaškega delavstva. NDO je organizirajoč slovensko narodno delavstvo imela pred svojimi očmi v vsem svojem delovanju vedno le skupne koristi delavstva, pa naj bo to potem delavstvo katerekoli narodnosti, kakoršnegakoli prepričanja, paziti je hotela pri tem le na to, da pri celi stvari ne sme trpeti slovanski delavec. Zato pa je bila NDO tudi vedno pripravljena sodelovati povsod, kjer je šlo za koristi delavstva, in je le t daj, ako so drugi odklonili sodelovanje, nastopala samostojno za koristi svojega članstva, a stem pa tudi za koristi ostalega sovdeleženega delavstva. Tako je bilo tudi v prosti luki, v c. kr. javnih skladiščih. Seveda se je z gotove strani to delovanje NDO gledalo silno nevšečno. Socijalno demokratično vodstvo se je začelo bati za svoj vpliv med delavstvom proste luke in je dosledno odklanjalo vsak stik z NDO, hoteč tako vse eventuvelne vspehe pobasati v žep na svoj račun in se na to bahati napram delavstvu, da je ono storilo vse. Toda dočim se je vodstvo tako slepilo samo sebe, pa ni moglo preslepiti delavstva samega, ki je izprevidelo, da je dosega kakih večjih vspehov mogoča edino le s složnim nastopom vsega delavstva. In tako so bili sedaj prav socijalno-demokratični delavci tisti, ki so ponudili NDO roko k skupnemu delu. NDO se tu ni pomišljala prav nič, saj ji je le zato, da se pri lobi kaj za delavstvo, in sestavil se je skupen akcijski odbor, ki vodi celo stvar. Tako se je NDO pokazala kot res nesebična zastopnica delavstva, kateri ni na morebitnih uspehih le zato, da bi se potem tolkla po prsih in kričala: »to je moja in edino moja zasluga«, kakor to delajo drugi, temveč se v korist delavstva rada odreka eventuelnim uspehom, ki bi jih dosegla sama za-se, samo da ima delavstvo splošno svoj dobiček. Taka in edino le taka pa mora biti tudi vsaka delavska organizacija, ki ima čiste, poštene namene z delavstvom. Kakor torej rečeno, nas veseli, da je gibanje delavstva v prosti luki zavzela tako smer in zagotavljamo delavstvo, da bomo, kolikor je le v naši moči, povspeševali to gibanje, da se skupnimi močmi čim prej dovede do zadovoljivih vspehov. Zato pa le krepko, odločno in složno naprej za skupni blagor!

d— **Socialnodemokratična zveza pekovskih pomočnikov** je sklicala v nedeljo, dne 6. t. m. javen shod v Mallyjevi dvorani v ulici Carducci. Zakaj je „zveza“ sklicala shod v tej dvorani, ne pa morda kje v ulici Boschetto je pač umljivo, kajti sicer bi ne bilo na shodu niti toliko poslušalcev, da bi se bilo sploh izplačalo zborovati. Na shodu se bili namreč navzoči skoraj izključno samo slovenski pomočniki, tako da bi lahko Italijane, kolikor jih je bilo, naštel na prstih ene roke. In prav tu se je potem pokazala v vsej svoji žalosti ona tako proslavljena internacionalna pravičnost. Na shodu se je namreč govorilo skoraj izključno italijansko, dasiravno je bila večina zborovalcev, ki ni razumela njihovega govorjenja. Celo poldrugo uro so govorili in govorili italijanski in nas tolažili, češ počakajte še, potem se bo že tudi povedalo vse v slovenskem jeziku. No in res, ko se je po poldrugi uri nažlobudral sodrug Alojzij Kermolj svoje kraške italijanščine, je potem vendar tudi začel nekaj pripovedovati po slovensko. Toda dočim je bilo treba za onih par Italijanov, ki so bili na shodu poldrugournega govorjenja, je opravičil z nami Slovenci, ki smo bili v velikanski večini, pa v desetih minutah in potem zopet hitro začel italijanski najbrž da ne bi se mu zlomil jezik, ko je moral govoriti jezik, ki ga je naučila njegova slovenska mati. Toda pustimo sodruga Kermolja z njegovim kraškoitalijanskim internacionalizmom in po bavimo se nekoliko s stvarjo samo. V Trstu nas je med pekovskimi pomočniki velikanska večina Slovencev. Veliko izmed naših tovarišev ni organiziranih nikjer in je v resnici škoda, da se tako izgubljajo, nekaj naših tovarišev pa je organiziranih pri socialnih demokratih. Pred vrati imamo mezdno gibanje, ki ga pa je mogoče izvesti edino le tedaj, ako nastopimo vsi složno in edino kakor en mož. Zato se pa nam zdi tudi naravnost neumljivo, ali pa recimo zlobno neumno pisarjenje glasila socijalističnih pekovskih pomočnikov, ko piše: „mi ne bomo nikdar paktirali s takimi ljudmi, kakoršni se nabajajo v via Lavatoio št. 1., ker jim ne priznamo najmanjše avtoritete zastopati kterosibodi stroko“. Tako torej! Na eni strani nas vabite k skupnemu delu, nas vabite na svoje shode itd. v svojem listu pa odklanjate vsako sporazumljenje z nami! Kje torej farbate, kje hočete imeti svoje sodelavce za norca! Ali na svojih shodih ali pa v svojem glasilu. Nam se pač zdi, da i tu i tam. Kratkomalo vam ni za koristi delavca, temveč edino le zato, da bi izvlekli iz njega, kar se pač da izvleči. Takšni ste bili in takšni tudi ostanete. Izjavljamo pa vzlic temu vašemu zlobnemu početju, da se ne bomo menili za vaše zahrbtnosti, temveč da se bomo ravnali vedno le po tem, kar bomo sami spoznali kot dobro za nas vse. Prišel bo že še čas in to prav kmalu, ko bodete prisiljeni pogajati se z nami in tedaj vam lahko vrnemo milo za drago. Izjavljamo pa že naprej, da nam je vedno in vselej bila naša splošna, skupna korist merodajna za vse naše delovanje in da bomo tako delali tudi v bodoče, pa naj bo potem to kakemu Kermolju prav ali pa ne. In le vpite in pišite proti NDO, mi smo jo vedno imeli za edino pravo zastopnico nas slovenskih delavcev in jo bomo tudi imeli za tako. Zato pa tudi pravimo: slovenski pekovski pomočniki, vsi v NDO!

Tovariš.

d. — **Debatni tečaji.** Prošli petek so se zopet začeli v „Narodni Delavski Organizaciji“ debatni tečaji, ki so se lansko leto tako zelo priljubili našemu delavstvu. Z debatnimi tečaji je začel g dr. Kisovec, ki je nadaljeval včeraj, v četrtek, in nadaljevali se bodo ti tečaji vsak četrtek. Zahvaljujemo g. dr.a Kisovca na njegovem trudu in le želimo, da bi ga tudi še drugi prijatelji delavstva posnemali v njegovem delu za delavsko naobrazbo in prosveto. Ravno tako pa tudi priporočamo delavstvu, da se čim najštevilnejše udeležuje teh debatnih tečajev, ki se bodo razun v centrali uveli s časoma tudi pri sv. Jakobu in v Škednju.

d. — **Za jezikovno izobrazbo.** — Prav toplo priporočamo delavskim starišem, da bi se kolikor mogoče pobrigali za jezikovno izobrazbo svojih otrok. Star pregovor pravi: Kolikor jezikov znaš, toliko glav veljaš, zato naj bi pa tudi stariši poskrbeli zato, da bi se njihovi otroci priučili čim večjemu številu jezikov. Zlast ugodno priliko zato jim daje „Ruski kružok“, ki je uvedel poleg tečajev za ruščino tudi tečaje za druge slovanske jezike in tudi za italijanščino. Učnina je samo 4 K, torej tako nizka, da jo zamore tudi delavec in tako preskrbi svojemu otroku jezikovno izobrazbo. Naj bi tu nihče ne štedil, kajti znanje jezikov je potrebno tudi za delavca in prav taka izobrazba mu gotovo pomaga do boljšega kosca kruha.

d. — **Društveni urad NDO v ul. Lavatoio** posluje odsej zopet popolnoma redno ob istih uradnih urah, kakor prej, namreč dopoludne od 9. do 12. in popoludne, oziroma zvečer od 4. do 8. ure. V tem času torej lahko vplačujejo člani svoje članske prispevke. Podpore se izplačujejo slej kakor prej ob petkih in sicer od 5. do 8. ure zvečer. Pozivljamo torej člane, da se ravnajo po teh določbah.

d— **Sestanek NDO. v Škednju** se je vršil prošlo soboto, dne 12. t. m. zvečer v prostorih „Gospodarskega društva“. Udeležba s strani našega dalavstva je bila dosti dobra. Centralo je zastopal društveni podpredsednik Jedlowski. Na sestanku se je razpravljalo o razmerah delavstva v škedenjskih plavžih in se ta razprava nadaljuje, kakor sporočamo na drugem mestu, jutri zvečer. Sploh bo NDO posvečala vso svojo skrb neznosnim razmeram v škedenjskih plavžih in le želeti je, da bi se nasprotno tudi delavstvo živo začelo zanimati za NDO ter se je čim tesneje oklenilo. V skupnosti je moč in le krepko organizirano delavstvo bo doseglo kaj v škedenjskih plavžih. Zato pa le v „Narodno Delavsko Organizacijo“!

d— **Današnja številka** je izšla s prilogo, da tako nadomestimo izostanek prošlega tedna. Lahko si mislimo s kakim veseljem so pač pozdravili naši nasprotniki ono izjavo v zadnji številki, da „Narodni Delavec“ ne izide par tednov, saj so bili trdno prepričani, da je ona izjava le nekaka krinka, s katero naj bi se zakrila popolna opustitev lista. Ti naši dobri prijatelji v naših nasprotniških, pa tudi v naših lastnih vrstah vedo le predobro, kaj pomeni lastno glasilo za NDO, vedo prav dobro, da bi pomenila opustitev lista kratkomalo ruino NDO. Zato pa tudi tako veselje v taboru naših odkritih in prikritih sovražnikov, ko ni izšel „Narodni Delavec“ prošli teden. Toda njihovo veselje je bilo pač prezgodnje. Z današnjo številko začne „Narodni Delavec“ zopet redno izhajati in uprava bo skušala nadomestiti izostanek prošlih dveh tednov s prilogami pri prihodnjih številkah. Tako upamo, bo stvar urejena tudi po mnenju tistih, ki so žalovali zaradi izgube lista prošlega tedna. Toliko torej o tej stvari. Obenem pa se obračamo tem potom ponovno na naše delavstvo z gotovo upraničenim pozivom, da se čim najživejše začne zanimati za svoje lastno glasilo, kajti le tedaj, ako bi imel list trdno gmotno podlago v našem delavstvu samem, le tedaj se je tudi z gotovostjo nadejati njegovega napredka. Posegajte torej čim najpridnejše po svojem glasilu, ne naročajte in kupujte ga le vi sami, temveč poskrbite tudi zato, da ga bodo naročali in kupovali tudi vaši tovariši sodelavci. In ne samo z gmotno podporo, z naročnino, temveč tudi s pridnim dopisovanjem o svojih delavskih zadevah lahko pomagate listu do vedno lepšega razvoja. Ne bojte se tega, da morda ne pišete ravno najboljše svojega materinega jezika, saj vendar vemo, kako je s slovenskimi šolami, saj vemo, da zna marsikdo med našim delavstvom pisati svoj jezik, kar se je navadil tega s svojo lastno pridnostjo, kajti v šoli se tega ni učil. Zato pa pišite po svoje, uredništ o bo že potem stvar popravilo in priredilo za tisek. Tako delujmo vsi skupaj za našega „Narodnega Delavca“, in stem bomo najlepše zavezali jezik vsem tistim, ki komaj čakajo, da bi z „Narodnim Delavcem“ vred čim preje izginila tudi NDO. Dajte, pokvarimo jim temeljito to škodoželjno veselje!

d— **Če delavec molči.** Tri tovarniški delavci so nekega tedna imeli zelo slabo akordno delo, pri katerem so zaslužili vsak komaj po 13 K. Prosili so skupaj tovarnarja, da jim izplača 39 K in dobili so odgovor, da jim izplača ta znesek, ali da jim obenem izroči tudi delavske knjižice. Eden delavcev je rekel „dobro“, oba druga sta pa molčala in brez pripombe vzela denar in delavski knjižici. Pozneje pa sta se premislila in šla k obrtnemu sodišču ter tožila za odškodnino za odpovedni rok. Tožbo pa je sodišče zavrnilo in sicer iz sledečih razlogov: omenjena tovarnarjeva izjava je šla za tem, da izplača K 39 le pod pogojem, da delavci takoj zapuste delo. Njihov predlog je bil zavrnjen a se jim nato stavil drug predlog. Ta predlog so delavci ali mogli sprejeti ali pa zavreči. Vsak izmed delavcev se je mogel sklicevati na § 1155 splošnega državljanskega zakonika in zahtevati, da sodišče ugotovi višino njihove mezde in da se vzdrži njihov odpovedni rok. Ko je eden delavcev sprejel tovarnarjev predlog na takojšnji izstop iz službe, sta mogla ostala dva delavca ta predlog zavreči. Kadar se namreč delavci pogajajo z delodajalcem o kaki splošni zadevi, kakor n. p. o akordni plači, je treba po § 863 splošnega drž. zakonika sklepati, da navzoči, ki molči, soglaša z izjavo, ki jo poda govoreči delavec. V tem slučaju nista tožitetelja delavca protestirala proti izjavi tretjega delavca, ko je izjavil „dobro“ in zato se mora njuno molčanje smatrati za soglašanje. Molčati ne znači torej za delavca vedno zlata. Državljanski zakonik avstrijski smatra molk vedno za soglašanje in bi bilo tudi jasnejše od solnca, da oseba, katero stvar zadene, bi mogla soglašati z onim, kar se ji predlaga.

d— **Naše gledališče.** V nedeljo ob 4. uri pop. „Vampirji“, po 10 min. pavzi burka „V civilu“.

O teh dveh igrah smo mnogo čuli. Vsi, ki se hočejo dobro zabavati, si jih bodo to nedeljo radi še enkrat in zadnjikrat ogledali. Na praznik v ponedeljek 21. t. m. bo v našem gledališču lep večer. Ob 8. uri bo šla preko našega odra slavna po vsem svetu že tolikokrat igrana klasična igra velikega Schillerja: „Kovarstvo in ljubezen“. To bo velik praznik za nas. Dozdaj se še nikoli nismo upali misliti da bomo videli v svojem gledališču to znamenito delo velikega klasika. V ponedeljek ob 8. uri zvečer nas pa naši igralci iznenadijo z dobro naučenimi ulogami krasne igre, polne romantike in idealizma, spetkarstva in bizantinizma, simbolizma in tragične dramatičnosti. In vse zlito v prijetno, božajočo umetnost v mehko nežno lepoto. — Pri tej predstavi ne sme manjkati nihče.

d. — **Naše delavstvo** opozarjamo na oglas Kolinske tovarne za kavino primes ter mu priporočamo, da nabavlja za svojo potrebo le ta domači proizvod!

d— **Mesto učenca** je popolniti v neki tovarni potovanjskih potrebščin. Lepo rokodelstvo, delavec ima lepo bodočnost. Kdor ima mladega dečka, ki bi bil sposoben za to in bi imel tudi veselje do te obrti naj se obrne na strokovno tajništvo NDO.

---

d— **Slovenski delavec**, ki rabi denarnico, listnico ali katerikoli potno potrebščino, naj nabavi svoje potrebščine pri našem trgovcu: **Ivanu Rucker**, trgovini in tovarni **vseh potovanjskih potrebščin, ženskih torbic, pasjih ovratnikov in nagobčnikov itd.** ulica Nuova št. 29, blizu „Živnostenske banke“.

Organizacijske zadeve!

o— **Sestanek članov NDO.** se vrši jutri v soboto zvečer ob 8. uri v Škednju, v prostorih „Gospodarskega društva“. Poročal bo na tem sestanku d uštveni podpredsednik Jedlowsky. Pozivljamo naše člane, da se udeleže sestanka v čim najobilnejšem številu.

o— **Seja odbora skupine NDO — „mestna plinarna“** se vrši v soboto, jutri dne 19. t. m., ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih NDO pri sv. Jakobu. Na seji bo razgovor o nujnih vprašanjih delavstva v mestni plinarni in drugih važnih skupinskih zadevah Pozivljamo tovariše skupinske odbornike in namestnike, da se udeleže seje točno in polnoštevilno.

Strokovno tajništvo.

Iz Pule.

Zahtjeve arsenalskog radničtva pred delegacijami. Stanje arsenalskog radničtva osobito nekih kategorija je sve prije nego ružičasto. Ima tu toliko stvari, koje se moraju promieniti, ima toliko starih zahtjeva, koji se imaju urediti i koji

danomice traže neodgodivo riešenje, jer se stanje više neda podnositi. N. R. O. svjestna dužnosti, koju ima prema radničtvu u obče a arsenalskomu napose, nije nikad propustila prilike, da se ne zauzme svim sredstvima za ostvarenje opravdanih zahtjeva i da iste iznese i zagovara. Kad su ove godine bile sazvane delegacije zaključilo se je na sastanku fiduciara, da se umoli naš delegat, da bi te zahtjeve iznio pred delegacije i da se založi za izpunjenje istih. Radi toga je bio u Puli zastupnik prof. Mandić, koji se je podpuno informirao o svim prilikami u arsenalu i koji je na 24. oktobra u svom govoru u odboru mornarice iznio pred delegacije sliedeće zahtjeve arsenalskog radničtva:

1. Neka se svem kolikom radničtvu zaposlenom pri c. i kr. mornarici odredi jedan skuparinski doplatak, buduć sa nadnicom, koju danas dobiva a uslied sve to više rastuće skupoće ne more izlaziti.

2. Neka se radničtvu zaposlenom pri etablissementu municije u Vallelongi poboljša zarada, kao što ju ima radničtvo u arsenalu odredjenjem prekosatnog rada i rada na pogodbi, ili ako to nije muguće, neka mu se dodieli doplatak, kako ga uživaju vojničke osobe zaposlene pri istom etablisssementu.

3. Neka se radno vrieme radnika zaposlenih kod kopno — i vodogradjenog ureda mornarice izjednači sa radnim vremenom ostalog radničtva zaposlenog kod mornarice i to ukinuvši polsatni dulji rad u mjesecim aprilu — do oktobra.

4. Neka se pospješi gradnja radničkih stanova i neka se iste grade in na drugom kraju grada, da bude bliže radnicim, koji rade na Skoglin i u Vallelongi

5. Neka se za radničtvo zaposleno kod mornarice uredi poseban zavod za nezgode, buduć od zavoda za nezgode u Trstu radničtvo je silno oštećeno, jer ne dobiva svoja prava.

6. Neka se starim pensioniranim radnicima izjednači mirovina prema novoj odredbi za mirovine.

7. Neka se protima (Vorarbeiter) dade mjesečna plaća.

8. Neka se u arsenalu urede umivaonice tako da bude dovoljno istih i da budu zastićene od kiše.

9. Neka se od majstora i neposredno radnicima predpostavljenih traži poznavanje hrvatskog jezika.

10. Neka se odredi, da kvalificirani radnik mora avancirati u viši razred najmanje svako dvije godine.

11. Neka se pensionirani podčasnici i proti ne namještaju kao radnici, jer time otimlju kruh drugom radničtvu.

12. Neka se radničtvu dozvoli, da se može pritužiti direktno svojim direktorim, pa i samom arsenalskomandu. a ne samo preko svojih majstora i werkführera.

13. Neka se radničtvu dozvoli, da smije ići na objed izvan arsenala, onomu pako, koje u arsenalu objeduje, neka se dozvoli, da može slati posudje natrag.

Te je zahtjeve zastupnik Mandić iznio pred delegacije. Osim toga se je potužio na postupak linienschiffskapitana Barry, koji ji je jednu predstavku N. R. O. odbio navodno, da nema šnjome odnošaja, premda ista zastupa preko polovice svog arsenalskog radničtva.

Potužio se je nadalje na postupak oberingenieura Febingera, koji je kaznio 70 radnika u etablissementu municije Vallelonga jer su došli tražiti uredjenje plača, premda su postupali po službenim propisima. Zahtjevao je da se dio gradnja za mornaricu obavljaju u arsenalu puljskomu, a ne da ne grade ili kupuju brodovi u inozemstvu.

Admiral grof Montecucoli je odgovorio, da će se svim radničkim zahtjevima nastojati udovoljiti, suviše je odredio nekoliko viših častnika i inžinira, s kojima je zast. Mandić potanje razpravio sva iznešena pitanja.

Iz bolestničke blagajne radnika zaposlenih kod mornarice. Kako je poznato, bio je u svoje doba na temelju našeg protesta ukinuti izbor uprave bolestničke blagajne, koga su social.-dem. bili proveli protuzakonito. Protiv ukinuću isti su uložili utok na namjestničtvo, nu ovo je odbilo njihov utok i potvrdilo riešenje poglavarstva, po kojemu se mora obdržavati druga glavna skupština, na kojoj se more izabrati upravni i nadzorni odbor. Sada očekujemo, da se čim prije sazove glavna skupština i da se izabere uprava, koja će zastupati u istinu radničke interese. Sadanja naime uprava koja je imenovana privremeno od poglavarstva i u kojoj uz tri social-demokrata sjede dva naša druga, postupa tako pristrano na štetu naših radnika, da izazivlje dnevnih tužaba protiv sebe. Ovih dana je imenovala vježbenikom čovjeka, koji niti hrvatski ne razumije premda je u natječaju stajalo kao uvjet znanje hrvatskog jezika i uzprkos toga, šlo je bilo natjecatelja sa boljim kvalifikacijama i sa poznavanjem svih triju jezika. Takav postupak izazvao je u našem radničtvu opravdanu ogorčenost i dokazao nam još jednom, da su social-demokrati u prvom redu protivnici svega, što je hrvatskoga i da hrvatskom radniku u njihovom kolu mjesta nema.

p.— **Zabava u korist pučkoj knjižnici.** Dne 26. na večer priredit će se u prostorijama Narodnog Doma zabava u korist pučkoj knjižnici. Našemu je radničtvu veoma potrebna naobrazba, koju ne može da si je dobije u školi, koju nema, te mu za to baš treba svakidanje pouke, koju pako može dobiti jedino dobrom knjigom. A pošto materialne prilike našeg radničtva nijesu baš onako sjajne, e da bi si moglo samo nabavljati dobrih knjiga, zato mora da mu pruža društvo, organizacija ono, što si sam ne može da pribavi, zato naša pučka knjižnica, koja je pristupna svakome, koji ima želju, da čita dobru knjigu. Troškovi za knjižnicu. za knjige nisu baš maleni, pa je zato od potrebe, da ima knjižnica i sredstava, kojimi hoće da namiri te troškove, zato i 26. o. m. zabava, koja neka bi donijela našoj pučkoj knjižnici novih sredstava za pučku prosvjetu. Zato i očekujemo. da ćemo 26. vidjeti na zabavi sve ono, što osjeća s nama!

p.— **Analfabetski tečaj** počeo je 14. o. m. Predučuje drug učitelj Čabalja. Za tečaj prijavile se 24 osobe.

p.— **Popusti članovima NRO.** — Njekoje su trgovine pristale nato, da davaju članovima na sve što kupuju 5% popust, isto tako i njekoje pekarne. Članovi NRO. služit će se u tim dućanima i pekarnama knjižicom. Istotako dobit će članovi NRO. popust kod mesara.

Iz delavskega sveta.

ds.— **Stavke v letu 1909.** Lanskega leta je pri nas v Avstriji zelo padla intenziteta štrajkovnega gibanja. Bila je to posledica neugodnih gospodarskih konjunk-

Največja slovenska manifakturna trgovina v Trstu.

Križmančič & Breščak

ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrstnega modernega blaga, za spomlad in leto, možke in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakorstne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Udom N. D. O. dajeva 10% popusta

Priporoča se kot Slovenca slav. občinstvu za najobilnejši obisk.

Tovariši! Širite vaš list!

„TRŽAŠKA POSOJILNICA in HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim porostvom.

piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavnih stopnjicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 K

Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2 in na **amortizacijo** za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoludne in od 3.—5. popoludne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja šteditи svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816.004.

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira zimskih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov kratkih ter dolgih kožuhov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Adolf Kostoris, ul. S. Giovanni 16, I. n.

zraven „BUFFET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v prititiju, ampak v prvem nadstropju.

POZOR! Skladišče ni v prititiju, ampak v prvem nadstropju.

Sprejemajo se naročila po meri.

Velika izbera volnenega blaga.

Zagrebška tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu: Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebške tovarne.

Tovarniška znamka.

Izdaja V. Y 1162, 12:9 II. V.

Delniška glavnica: K 15,000.000. Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli: K 115,000.000

Naslov za brz.: SPOROBA

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

4 1/4 % vloge na knjižice.

Premijene vloge 5 1/4 %

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Konsumna zadruga N. D O.

Prodajalne: ulica Bosco 17. :: Telefon: štev. 23-21. :: II. ul. Miramare III. v Škednju.

Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši sveti stvari!

tur. Stavk je bilo v vsem 580, medtem ko jih je bilo v preteklem letu 721. Stavkalo je v vsem 108.641 delavcev, medtem ko jih je stavkalo prejšnjega leta 135.871. Delavstvo se je pač podredilo železni potrebi in si nalagalo rezervo v stavkah spoznavajoč, da je ob neugodni gospodarski konjunkturi verjetnost uspeha zelo znižana. In to je tem laglje umljivo, ko je prav draginja silila delavstvo, da bi si zboljšalo svoj gmotni položaj. Delavstvo je stavkalo večinoma iz mezdnih vzrokov. V zadevi mezdnih zahtev je bilo 415 stavek, torej 72 odstotkov vseh. Štrajkovno gibanje je torej z majhnimi izjemami šlo za tem, da se zviša delavstvu plača, da bi tako postale njegove razmere z ozirom na vsesplošno draginjo vsaj nekoliko znosnejše. Povsod se to ni posrečilo. Popolen uspeh, kolikor tiče mezdno vprašanje, je doseglo delavstvo v 82 slučajih (prejšnje leto v 127 slučajih). Tudi tu se je zopet kazal vpliv neugodnih gospodarskih konjunktur. Delni uspeh ste imeli 202 stavki. Z neuspehom za delavstvo je končalo 131 mezdnih stavek. S stavkami se je doseglo zvišanje mezde za 2 do 55 odstotkov, medtem ko se je doseglo lanskega leta od 1 do 100 odstotkov. V zadevi delavnega časa se je vršilo 120 stavek. Za skrajšanje delavnega časa je kazalo delavstvo veliko manjši interes, kakor pa za zvišanje mezde. Posrečilo pa se je delavstvu skrajšati dnevni delavni čas za 5 minut do dveh ur. K nadaljnim podrobnostim štrajkovnega gibanja se povrnemo v eni prihodnjih številk.

ds.— **Letošnje štrajkovno gibanje** je v industrijskih državah mnogo močnejše in intenzivnejše kakor je bilo lanjskega leta. V prvih 7 do 8 mesecih je porastlo skoraj povsod število stavek in stavkujočega delavstva. Na Nemškem je bilo letos od januarja pa do septembra 949 stavek z nad 77.000 stavkujočimi delavci, medtem ko je bilo lanskega leta v tem času le 768 stavek z 48.900 stavkujočimi delavci. V Belgiji je sicer padlo število stavek, ali zato je narastlo število stavkujočega delavstva od 9168 na 23.633. Na Angleškem je padlo splošno število stavkujočega delavstva, a zato pa narastlo število stavek od 275 na 290. V Avstriji je narastlo število stavek od 296 na 336 in na Francoskem od 578 na 889. Močnejše štajkovno gibanje je očividno znak tudi ugodnejše gospodarske konjunkture, ki je povod, da je za stavke pričakovati boljšega uspeha, obenem pa tudi znak, da delavstvo od dne do dne težje prenaša vsesplošno draginjo.

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Gostilna članov N. D. O.
(Hinko Kosič)
Trst, ulica Carradori in Ghega
(blizu južnega kolodvora)
se priporoča slavnemu občinstvu. Pristni kraški teran, vipavsko, istersko in dalmatinsko vino. Češko budjeviško pivo. Izvrstna kuhinja.

:: žganjarno ::
ulica Petronio številka 1.
A. B.

pekarno in sladščičarno
ul. Molin Grande štv 9.
kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščice, potice itd.
Udani **Josip Taučar.**
Podpisani priporoča sl. občinstvo svojo

Filip Ivanišević
: zaloga dalmatinskega vina :
lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne **„All' Adria“ ul. Nuova štv. 11** in **„Ai fratelli dalmati“ ulici Zudecche štv. 8** v katerih toči svoja vina I. vrst.

Zaloga likerjev v sodčekih in butiljkab
Jakob Perhavc
TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v buteljkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.
Popisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

Članom N. D. O. pozor
Po služite se vsi ur in zlatanine
ulica del Rivo 26
Alojz Povh
Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo. ter jamči za 2 leti.
Članom N. D. O, so znižane cene.
Slovensko podjetje!

Slovenska trgovina!
„Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici“ vpisana zadruga z omenjeno zadrugo je odprla svojo
prodajalno
v Trstu, ul. Bariera vechia
št. 38.
dobijo se vsakovstne obuvala od najpriprostega pa do najfinejšega ter sprejema tudi poprave. Naročila se izvršujejo točno.

! Slovenke !
KUPUJTE VSE
Kolinsko kavino primes!

Slavnemu občinstvu v Trstu in okolici! Usojam si vam priporočati mojo trgovino
K. CVENKEL
TRST - Corso št. 32. - TRST
z veliko zalogo kobukov, dežnikov, nogavic, ovratnikov, srajc rokavice itd. itd.
Vse blago naročujem iz prvih tovaren in zagotavljam za solidno in točno postrežbo. **K. Cvenkel.**

Književne novosti:
GREGORČIČ: **Poezije,** zv. IV. . . . K 3·20
vezano „ 2·20
GOVEKAR: **„Dobra gospodinja“,** gospodarska knjiga za naše mlade gospodinje, vezano . . . . . „ 2·80
„Štiri ruske slike“ povesti . . . . „ —·60
BENEŠ: **„Brodskovski odvetnik“** . „ 1·50
Kip Gregorčiča . . . . . „ 4·—
Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.
NOVOST! NOVOST!
Nakiti za dvorane in vrste pri zabavah
v belo-modro-rudečih barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.
Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v
Josip Gorenjec
Trst, Via della Caserma 16.

Vsi Slovenci v slovensko trgovino!
V. DOBAUSCHEK
TRST - ulica Giosuè Carducci 11. - TRST

Omenjena tvrdka si dovoljuje naznaniti cenjenim odjemalcem kakor sl. občinstvu da ima popolno zalogo najnovejšega jesenskega in zimskega blaga.
Bogata izbira oblek za moške in dečke zimskih suken (Palto, Ulsker, Raglan) površnikov, zimskih jopičev, jopičev, telovnikov, hlač, kostumov, sukenj za dečke, nepremočljive pelerine i. dr.
Nadalje ima veliko izbiro perila, kakor srajce, spodnje hlače, jopice, nogavice, ovratnike, zapestnice, kravate, čepice, dežnike, i. t. d.
Velika izbira pralnih hlač lastnega izdelka za delavce, monture modre, rujave in rumene, za kovače, strojevodje in mehaniste.
Zgotovljajo se moške obleke po meri v lastni krojačnici.
Postrežba točna in solidna in cene jako nizke
Priporočajoč se za blagohotno naklonjenost.
udani
V. DOBAUSCHEK.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST
Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.
Prvi odhodi iz Trsta:
5. novembra parnik „Alice“ Nowi-York via Patrasso-Palermo.
10 novembra parnik „Atlanta“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnim vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je oglasiti pri ravnateljstvu **v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 2.** ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Novo pogrebno podjetje
se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).
Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.
Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.
Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.
Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. **Cene nizke, da se ni bati konkurence.**
Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo
Telefon št. 1402 **HENRICH STIBELJ in drugi.**

Cene nizke **M. AITE** **brez konkurence**
Velika zaloga z manifakturnim blagom
ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.
V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velikanska izbera platnega in bombažnega blaga, prtov in prtičev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odej, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilenine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.
Kupljeno blago katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa se denar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati.

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --
Via della Cassa di Risparmio št. 5. (lastno poslopje).
KUPUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE ZASTAVNA PISMA, PRIJURITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)
-- -- VALUTE IN DEVIZE -- --
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.
Eskompt menic in inkaso, borzna naročila
SAFE-DEPOSITS
Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.
Menjalnica
4 1/4 % VLOGE NA KNJIŽICE
— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBRESTUJE
SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —
Uradne ure: 9 — 12., 2·30 — 5·30. — Brzojavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.